

Informasjon i samsvar med kravene i
kapitalkravsforskriftens del IX (Pilar 3)

31. desember 2014 Tysnes Sparebank

INNHALDSFORTEGNELSE

INFORMASJON I SAMSVAR MED KRAVENE I KAPITALKRAVSFORSKRIFTENS DEL IX (PILAR 3)

1.	Innledning og formål med dokumentet	2
2.	Konsolidering	2
3.	Kapitalkrav	2
3.1	Ansvarlig kapital og kapitalkrav	2
3.2	Bufferkrav.....	4
3.3	Uvektet kjernekapitalandel.....	4
4.	Kredittrisiko og motpartsrisiko	4
4.1	Definisjon misligholdte engasjement	4
4.3	Engasjementer fordelt på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder	6
4.4	Engasjementer fordelt på engasjementstyper og gjenstående løpetid	6
4.5	Mislighold, nedskrivninger og avsetninger på garantier.....	7
4.6	Endringer i nedskrivninger og avsetninger på garantier	7
4.7	Bruk av offisiell rating for kapitaldekningsformål	7
4.8	Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v. ved fastsettelse av kapitalkrav	8
4.9	Motpartsrisiko knyttet til derivater	8
5.	Egenkapitalposisjoner	9
6.	Renterisiko	9
7.	Styring og kontroll av risiko	10
7.1	Formål og prinsipper for ICAAP.....	10
7.2	Styring og kontroll av enkeltrisikoar.....	12

1. INNLEDNING OG FORMÅL MED DOKUMENTET

Formålet med dette dokumentet er å oppfylle kravene til offentliggjøring av finansiell informasjon etter kapitalkravsforskriftens del IX (pilar 3). Alle tall i dokumentet er per 31. desember 2014 med mindre annet fremgår.

Banken benytter standardmetoden ved beregning av kapitalkrav for kredittrisiko. Dette innebærer at det brukes standardiserte myndighetsbestemte risikovekter ved beregning av kapitalkravet. For beregning av kapitalkrav for operasjonell risiko benyttes basismetoden som innebærer at kapitalkravet beregnes i forhold til inntekt siste tre år. Banken har ikke handelsportefølje og beregner derfor ikke kapitalkrav for markedsrisiko.

Alle tall er oppgitt i tusen dersom ikke annet er oppgitt.

2. KONSOLIDERING

Tysnes Sparebank har ingen eierandeler som medfører rapportering av konsolidert kapitaldekning, men har eierandeler i selskaper hvor deler av investeringen er fratrasket i bankens ansvarlige kapital. Dette gjelder mindre plasseringer i finansinstitusjoner og innskudd i Kredittforeningen for Sparebanker. Tabellen viser oversikt over noen av de største plasseringene som fører til fratrekk i ansvarlig kapital.

Selskaper hvor investeringen er fratrasket i ansvarlig kapital

Navn	Antall aksjer	Bokført verdi	Eierandel	Andel av stemmerett	retnings-konto	Type virksomhet
	42	1.250				Forsikring, finansiering, forvaltning, investering og eiendomsmegling
Eika Gruppen AS			0,19 %	0,19 %	Oslo	
Eika Boligkreditt AS	1.869	7.803	0,26 %	0,26 %	Oslo	Boligfinansiering
Eiendoms-kreditt AS	16	1.655	0,52 %	0,52 %	Bergen	Kredittjenester, Finans

3. KAPITALKRAV

3.1 Ansvarlig kapital og kapitalkrav

Tabellen nedenfor viser sammensetningen av bankens ansvarlige kapital og beregningsgrunnlag for kredittrisiko fordelt på de enkelte engasjementskategoriene slik disse er definert i kapitalkravsforskriften. I tillegg vises kapitalkrav for motpartsrisiko og operasjonell risiko og samlet beregningsgrunnlag.

Kapitaldekning	
Sparebankens fond	103.731
Gavefond	205
Annen egenkapital	-
Sum egenkapital	103.936
Fradrag for overfinansiert pensjonsforpliktelse	-
Fradrag for immaterielle eiendeler	-
Fradrag for ansvarlig kapital i andre fin.inst.	-935
Sum ren kjernekapital	103.001
Fondsobligasjoner	20.000
Fradrag for ansvarlig kapital i andre fin.inst.	-3.738
Sum kjernekapital	119.263
Sum tilleggskapital	-
Netto ansvarlig kapital	119.263
Eksponeringskategori (beregningsgrunnlag etter risikovekt)	
Lokal regional myndighet	1.438
Institusjoner	2
Foretak	81.296
Pantsikkerhet eiendom	426.341
Forfalte engasjementer	7.068
Obligasjoner med fortrinnsrett	3.133
Fordring på institusjoner og foretak med kortsiktig rating	5.649
Andeler i verdipapirfond	2.811
Egenkapitalposisjoner	15.526
Øvrige engasjementer	108.776
Gruppenedskrivninger	-4.900
Ansvarlig kapital i andre finansinst.	-4.672
Sum beregningsgrunnlag for kredittrisiko	642.467
Beregningsgrunnlag for operasjonell risiko	50.894
Sum beregningsgrunnlag	693.361
Kapitaldekning i %	17,20 %
Kjernekapitaldekning	17,20 %
Ren kjernekapitaldekning i %	14,86 %

Fondsobligasjon

Banken utstedte en evigvarende fondsobligasjon 21.01.2014 pålydende 20 MNOK. Banken kan, etter samtykke fra Finanstilsynet; benytte sin rett til å innfri lånet til kurs 100% første gang 21.01.2019 (call) og deretter kvartalsvis på hver rentebetingelsesdato. Det foreligger også regulatorisk innløsningsrett (regulatorisk call). Dersom offentlige reguleringer medfører endringer som gjør at obligasjonene helt eller delvis ikke kan regnes som kjernekapital, har banken rett til å innløse utestående obligasjoner til 100% pålydende pluss påløpte renter. Rentesatsen på lånet per 31.12.2014 er 6,13% og forrentes med grunnlag i 3 mnd NIBOR + 4,50 prosentpoeng, med første renteregulering 21. januar 2015.

3.2 Bufferkrav

Banken har per 31.12.2014 et kombinert kapitalbufferkrav på kr 38,1 millioner kroner:

Buffertype	Krav til ren kjernekapital pr 31.12.2014 i mill kr
Bevaringsbuffer	17.334
Systemrisikobuffer	20.801
Motsyklisk buffer	Ikke aktuelt
Kombinert bufferkrav	38.135

Banken har 71,8 millioner i ren kjernekapital tilgjengelig til å dekke det kombinerte kapitalbufferkravet.

3.3 Uvektet kjernekapitalandel

Uvektet kjernekapitalandel regnes ut fra beregnet kjernekapital med og uten overgangsordninger delt på engasjementsbeløp for balanseførte og ikke balanseførte poster i kapitaldekningsoppgaven, justert for konverteringsfaktorer (iht i CRR artikkel 429, nr 10)., og engasjementsbeløp for derivater og gjenkjøpsavtaler som ikke er balanseført.

Uvektet kjernekapitalandel	
Uvektet kjernekapitalandel (Kapital som kvalifiserer som kjernekapital)	8,22 %
Uvektet kjernekapitalandel (Inkludert kjernekapital omfattet av overgangsregler)	8,46 %

4. KREDITTRISIKO OG MOTPARTSRISIKO

4.1 Definisjon misligholdte engasjement

Et lån anses som misligholdt når låntaker ikke har betalt forfalte terminer innen 90 dager etter terminforfall, eller når overtrekk på rammekreditter er eldre enn 90 dager.

Et engasjement anses for å være tapsutsatt, selv om det ikke er misligholdt ennå, når det er blitt identifisert objektive bevis på verdifall.

Kriterier for beregning av nedskrivninger på individuelle utlån er at det foreligger objektive bevis for verdifall. Objektive bevis på at et utlån har verdifall inkluderer, ifølge utlånsforskriften, observerbare data banken har kjennskap til om følgende tapshendelser:

- Vesentlige finansielle problem hos debitor
- Betalingsmislighold eller andre vesentlige kontraktsbrudd
- Innvilget utsettelse av betaling eller ny kreditt til betaling av termin, avtalte endringer i rentesatsen eller andre avtalevilkår som følge av finansielle problemer hos debitor
- Det anses som sannsynlig at debitor vil inngå gjeldsforhandling, annen finansiell restrukturering eller at debtors bo blir tatt under konkursbehandling

I tillegg må tapshendelsen redusere utlånets estimerte fremtidige kontantstrømmer for å kunne karakteriseres som en tapshendelse. Verdifall på et utlån vil normalt tilsvare forskjellen mellom balanseført verdi og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer neddiskontert med effektiv rente.

4.2 Metode for beregning av nedskrivninger

Nedskrivingsbeløpene beregnes som forskjellen mellom balanseført verdi og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer. I nåverdiberegningene benyttes løpende effektiv rente. Ved beregningen av de fremtidige kontantstrømmene vurderes sikkerhetene til påregnelig salgspris fratrasket salgskostnader.

Dersom det foreligger objektive bevis for at et utlån eller en gruppe av utlån har verdifall, blir det gjort nedskrivning for verdifallet. Banken har utarbeidet egne retningslinjer for nedskrivning for tap på utlån og garantier. Retningslinjene omhandler hovedsakelig følgende dimensjoner:

- Personmarked/bedriftsmarked
- Vesentlige/uvesentlige engasjement
 - * Grenseverdi personmarked: 1,0 mill. kroner
 - * Grenseverdi bedriftsmarked: 0,5 mill. kroner
- Misligholdte/ikke misligholdte engasjement
- Risikoklasser

Vurdering av om det foreligger objektive bevis for verdifall skal foretas enkeltvis av alle utlån som anses som vesentlige. Utlån som er vurdert individuelt for nedskrivning og hvor nedskrivning er gjennomført skal ikke medtas i gruppevurdering av utlån. Banken fordeler sine utlån på PM – lån til personmarkedet og BM – lån til bedriftsmarkedet.

Nedskrivning på grupper av utlån vil si nedskrivning uten at det enkelte tapsengasjement er identifisert. Nedskrivningen er basert på objektive bevis for verdifall i bankens låneportefølje ut fra bankens vurdering av risiko for manglende betalingsevne med grunnlag i beregninger med basis i erfaringstall, konjunkturendringer, bransjeanalyser og andre forhold. Andre forhold kan være verdifall på fast eiendom ved økte markedsrenter, svikt i betjeningsevne ved markert renteoppgang eller nedbemanning på større arbeidsplasser.

4.3 Engasjementer fordelt på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder

Matrisen viser samlet engasjementsbeløp etter individuelle nedskrivninger fordelt på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder.

Engasjementer¹ fordelt på engasjementstyper, geografiske områder og typer av motparter (beløp i tusen kroner)

Type motpart	Utlån og fordringer	Ubenyttede rammer	Garantier	Sum
Offentlig forvaltning	4.167	-	-	4.167
Lønnstakere o.l.	945.448	70.426	17.026	1.032.900
Utlandet	5.707	-	-	5.707
<i>Næringssektor fordelt:</i>				
Jordbruk, skogbruk, fiske	17.619	6.042	-	23.661
Industriproduksjon	17.694	1.697	1.000	20.391
Bygg og anlegg	30.154	2.817	10.360	43.331
Varehandel, hotell/restaurant	18.159	3.623	1.239	23.021
Transport, lagring	6.241	1.033	1.599	8.873
Finans, eiendom, forretningsmessige tjenester	59.967	3.372	1.164	64.503
Sosial og privat tjenesteyting	12.967	318	-	13.285
Sentralbank	34.642			34.642
Kredittinstitusjoner	91.877			91.877
Sum	1.244.642	89.328	32.388	1.366.358
Tysnes	588.032	53.340	31.233	672.605
Hordaland ellers	434.214	30.620	720	465.554
Resten av Norge	216.689	5.368	435	222.492
Utlandet	5.707	-	-	5.707
Gjennomsnitt²	1.117.336	80.600	31.451	1.229.386

4.4 Engasjementer fordelt på engasjementstyper og gjestående løpetid

Matrisen viser beløp for ulike engasjementstyper fordelt på løpetid.

Engasjementer³ fordelt på engasjementstyper og gjestående løpetid (beløp i tusen kroner)

Engasjementstyper	Inntil 1 måned	1-3 måneder	3-12 måneder	1-5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Sum
Utlån og fordringer	147.376	9.503	39.566	194.703	730.310	(3.335)	1.118.123
Ubenyttede rammer			27.583		61.245	500	89.328
Garantier				15.362	17.026		32.388
Sum	147.376	9.503	67.149	210.065	808.581	(2.835)	1.239.839

4.5 Mislighold, nedskrivninger og avsetninger på garantier

Matrisen viser misligholdte utlån og individuelle nedskrivninger på utlån samt avsetninger på garantier fordelt på typer av motparter og geografiske områder.

Mislighold, nedskrivninger og avsetninger på garantier (beløp i tusen kroner)

Type motpart	Misligholdte engasjementer	Engasjementer med nedskrivninger	Samlede nedskrivninger ¹	Resultatførte nedskrivninger ¹ siste år	Garantier med avsetning ²	Avsetninger på garantier
Lønnsstakere o.l.	4.083	3.264	2.735	(300)	-	-
<i>Næringssektor fordelt:</i>						
Transport, lagring	-	-	-	(350)	-	-
Finans, eiendom, forretningsmessige tjenester	1.812	9	600	-	-	-
Sosial og privat tjenesteyting	589	-	-	-	-	-
Sum	6.484	3.273	3.335	(650)	-	-
Tysnes	6.279	3.087	2.235	(650)	-	-
Hordaland ellers	205	186	1.100	-	-	-
¹ Kun individuelle nedskrivninger						
² Samlet garantibeløp der det er foretatt avsetning.						

4.6 Endringer i nedskrivninger og avsetninger på garantier

Endringer i nedskrivninger på individuell utlån og avsetninger på garantier siste år	Utlån	Garantier
Individuelle nedskrivninger på utlån		
Individuelle nedskrivninger 01.01.	3.985	-
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	-1.000	-
Nye individuelle nedskrivninger i perioden	350	-
Individuelle nedskrivninger 31.12.	3.335	-
Endringer i nedskrivning på grupper av utlån siste år	Utlån	Garantier
Nedskrivninger på grupper av utlån		
Nedskrivninger på grupper av utlån 01.01.	4.200	-
Periodens nedskrivninger på grupper av utlån	700	-
Nedskrivninger på grupper av utlån 31.12.	4.900	-
Årets nedskrivninger og gjenvinning på tidligere års nedskrivninger	Utlån	Garantier
Periodens endring i individuelle nedskrivninger på utlån	-650	-
Periodens endring i gruppeavsetninger	700	-
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	874	-
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere ikke er foretatt individuelle nedskrivninger	365	-
Periodens inngang på tidligere perioders konstaterte tap	-181	-
Periodens tapkostnader	1.108	-

4.7 Bruk av offisiell rating for kapitaldekningsformål

Etter standardmetoden vil kapitalkravet kunne avhenge av motpartens offisielle rating. Offisiell rating vil i liten grad være aktuelt for bankens lånekunder, men kan være aktuelt for utstedere av verdipapirer banken plasserer i. I så fall er det rating fra Standard & Poor's, Moody's og/eller Fitch som er aktuelle.

Banken har pr. rapporteringstidspunktet ingen engasjementer hvor ratingen påvirker kapitaldekningen.

4.8 Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v. ved fastsettelse av kapitalkrav

Matrisen viser samlet engasjementsbeløp før og etter at det er tatt hensyn til sikkerheter samt engasjementsbeløp som er fratrasket den ansvarlige kapitalen.

Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v ved fastsettelsen av kapitalkrav

Engasjementskategorier	Engasjementsbeløp før og etter sikkerheter	Fratrukket den ansvarlige kapitalen	Andel sikret med pant ¹	Andel sikret med garantier ¹
Stater og sentralbanker	51.372	-	0 %	0 %
Lokale og regionale myndigheter (herunder kommuner)	7.192	-	0 %	0 %
Institusjoner	9	-	0 %	0 %
Foretak	107.136	-	0 %	0 %
Massemarkedsengasjementer	-	-	0 %	0 %
Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	1.033.884	-	95 %	0 %
Forfalte engasjementer	7.024	-	72 %	0 %
Obligasjoner med fortrinnsrett	31.326	-	0 %	0 %
Fordring på institusjoner og foretak med kortsiktig rating	28.243	-	0 %	0 %
Andeler i verdipapirfond	10.269	-	0 %	0 %
Egenkapitalposisjoner	10.854	4.672	0 %	0 %
Øvrige engasjementer	136.823	-	0 %	0 %
Sum	1.424.132	4.672	-	-

¹ Her tas kun hensyn til garantier og pant som har betydning for beregning av kapitalkrav. Andel regnet av engasjementsbeløp før sikkerheter.

Hovedtyper av pant som benyttes for kapitaldekningsformål er pant i bolig og fritidseiendom. Garantier har i liten grad betydning for kapitaldekningen. I noen tilfeller benyttes garantier fra banker eller regionale myndigheter. Banken benytter ikke kredittderivater.

Det tas ikke hensyn til motregningsadgang ved beregning av kapitalkrav. Verdivurdering av sikkerheter tar utgangspunkt i sikkerhetens markedsverdi. Sikkerhetsobjekt som er ukjent for oss skal dokumenteres. På eiendommer i vårt primærmarked kan bankens egen markedskunnskap benyttes ved verdifastsettelse.

Verdivurdering av boligeiendommer oppdateres ved vesentlige endringer i markedet, og minst hvert tredje år.

Det tas hensyn til konsentrasjonsrisiko i bankens ICAAP, likevel slik at konsentrasjonsrisiko som følge av konsentrasjon av typer av sikkerheter ikke eksplisitt tilordnes kapitalbehov.

4.9 Motpartsrisiko knyttet til derivater

Banken har ingen derivatkontrakter per 31.12.2014.

5. EGENKAPITALPOSISJONER

Banken sin beholdning av aksjer, egenkapitalbevis og parter er definert som anleggsmidler og blir vurdert og bokført til anskaffelseskost med fradrag for eventuell nedskrivning. Beholdningen blir ikke regulert fortløpende for kursendringer, men blir likevel nedskrevet dersom markedsverdien er lavere enn bokført verdi når verdinedgangen skyldes forhold som ikke er av forbigående art. Banken bruker porteføljeprinsippet ved vurdering av balanseført verdi.

Handelsportefølje blir vurdert som omløpsmidler og vurderes alltid til markedsverdi. Banken har inngått forvalter avtale med Eika Kapitalforvaltning AS for plassering av overskuddslikviditet og porteføljen blir vurdert til markedsverdi.

Banken sin beholdning av obligasjoner er klassifisert som omløpsmidler og vurderes etter Laveste Verdis Prinsipp (LVP), dvs til laveste verdi av anskaffelseskost og markedsverdi. Verdipapirene vurderes hver for seg og ikke samlet.

Matrisen under viser egenkapitalposisjoner fordelt etter om de holdes for gevinstformål eller strategisk formål. Matrisen viser også type verdipapir og bokført verdi, virkelig verdi, realisert gevinst/tap siste år og hvor mye av dette som er medregnet i hhv kjernekapital og tilleggskapital.

Egenkapitalposisjoner

Beløp i tusen kroner	Bokført verdi	Virkelig verdi	Realisert gevinst/ -tap i perioden	Urealisert gevinst/ -tap	Herav medregnet i kjernekapital ¹	Herav medregnet i tilleggskapital ¹
Aksjer og andeler – gevinstformål						
– børsnoterte aksjer	-	-	-	-	-	-
– andre aksjer og andeler	10.269	10.269	366	-	-	-
Aksjer og andeler – strategisk formål						
– børsnoterte aksjer	666	2.112	-	-	-	-
– andre aksjer og andeler	11.981	13.985	-	-	-	-

¹ "Herav" sikter til urealiserte gevinster/tap

6. RENTERISIKO

Renterisiko oppstår når det er forskjeller i rentebindingstid mellom eiendeler og gjeld/egenkapital. Banken vil ikke kunne gjennomføre renteendringer parallelt for alle balanseposter. Tysnes Sparebank har identifisert følgende kilder til renterisiko:

- Utlån til kunder
- Innskudd fra kunder
- Utlån til andre banker
- Lån og innskudd fra andre banker
- Rentebærende plasseringer i verdipapir
- Rentebærende verdipapirgjeld

Renterisiko på utlån til kunder oppstår i tilknytting til både flytende- og fastrente lån. Banken formidler fastrentelån gjennom Eika Boligkreditt AS. Etter finansavtaleloven (gjeldende for privatpersoner) har banken varslingsfrist på 6 uker før en eventuell renteøkning på utlån kan iverksettes. Banken vil dermed alltid ha en viss renterisiko også på lån med flytende rente. Med bankens utlånsvolum utgjør denne renterisikoen ca. 1,0 mill ved 1 prosent endring. Praksis så langt har vært at utlåns- og innskuddsrenter er blitt endret samtidig for å nøytralisere risikoen.

Renterisiko knyttet til kundeinnskudd oppstår også i tilknytning til både flytende- og fastrente avtaler. Banken tilbyr ikke fastrente innskudd. Når det gjelder kundeinnskudd er varslingsfristen 2 måneder før rentereduksjon kan iverksettes. Med bankens innskuddsvolum utgjør denne renterisikoen ca. 1,3 mill ved 1 prosent endring. Praksis så langt har vært at utlåns- og innskuddsrenter er blitt endret samtidig for å nøytralisere risikoen.

Utlån til andre banker er til flytende rente. Lån og innskudd fra andre banker har flytende rente med kvartalsvis rentejusteringer. Renterisiko her utgjør ca. 0,1 mill ved 1 prosent endring i renten.

Bankens plasseringer i rentebærende verdipapir består av overskuddslikviditet plassert i Eika Kapitalforvaltning AS. I tillegg har banken en statsobligasjon med forfall 2 kvartal 2015. Renterisikoen til sammen utgjør ca. 0,1 mill ved 1 prosent endring i renten.

Banken skal ihht vedtatte policyer kun påta seg begrenset renterisiko og renterisikoen blir rapportert til styret kvartalsvis.

7. STYRING OG KONTROLL AV RISIKO

7.1 Formål og prinsipper for ICAAP

ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) er bankens egen prosess for å vurdere bankens kapitalbehov. Denne kapitalbehovsvurderingen skal være framoverskuende, og dette innebærer at kapitalbehovet skal vurderes i forhold til bankens nåværende og fremtidige risikoprofil. Det er derfor et overordnet prinsipp at banken i tillegg til å beregne behovet ut fra gjeldende eksponering (eventuelt rammer) også må vurdere kapitalbehovet i lys av planlagt vekst, eventuelle besluttende strategiske endringer m.v.

Fremtidige tap kan deles inn i forventede tap og uventede tap. Forventede tap kan betraktes som en driftskostnad og forutsettes dekket over den løpende driften. Den løpende driften kan også betraktes som et førstelinje-forsvar mot uventede tap. I kapitalbehovsvurderingen er det imidlertid lagt til grunn at uventede tap ikke dekkes over driften, men skal dekkes av kapital. Kapitalbehovsvurderingen innebærer følgelig at banken beregner hvor mye kapital som trengs for å dekke opp for fremtidige uventede tap.

Disse beregningene gjøres på ulike måter for ulike risikoer, og er basert på ulike forutsetninger. Det er en implisitt forutsetning om at det ikke beregnes kapital som dekker alle tenkelige tapsutfall. Det er imidlertid benyttet konservative forutsetninger i beregningene.

Ved beregning av samlet kapitalbehov (for alle risikoene) kan det argumenteres for at de ulike risikoene ikke vil materialisere seg samtidig, og at det derfor eksisterer diversifikasjonseffekter som innebærer at det samlede kapitalbehovet er lavere enn summen av kapitalbehovet for de enkelte risikoene. Banken har imidlertid valgt å legge en konservativ tilnærming til grunn, og ser derfor bort fra slike effekter.

Med risikotoleranse forstås størrelsen på den risikoen banken er villig til å ta i sin virksomhet for å nå sine mål. Risikotoleransen kommer til uttrykk i rammeverket for virksomheten, herunder begrensninger i vedtekter, policyer, fullmakter, retningslinjer og rutiner. For noen av risikoene er det vanlig å fastsette kvantitative begrensninger på risiko, for eksempel kvantitative rammer for markedsrisiko, rammer for store engasjement, rammer for eksponering mot enkeltbransjer osv. For andre risikotyper er det mer naturlig å benytte kvalitative begrensninger. Slike begrensninger angir hvor langt man er villig til å strekke seg på enkeltrisikoeer, og representerer derfor en beskrivelse av risikotoleransen for disse enkeltrisikoeene. Bankens risikotoleranse er forsøkt reflektert i kapitalbehovet som beregnes for hver enkelt risiko.

I fastsettingen av bankens minimumskrav til ren kjernekapital, netto kjernekapital og netto ansvarlig kapital inngår bankens internt beregnede kapitalbehov, men banken gjør i tillegg en vurdering av forventninger og krav fra bankens omgivelser. Bankens overordnede risikotoleranse innebærer at kapitalmålet alltid vil være høyere enn bankens internt beregnede kapitalbehov. Det er etablert et sett av handlingsregler hvor det kommer frem hvilke tiltak som skal iverksettes ved ulike nivå av faktisk kapital.

Bankens minimumskrav til ren kjernekapital, netto kjernekapital og netto ansvarlig kapital og overordnede retningslinjer for kapitalbehovsvurderingen er vedtatt av bankens styre. ICAAP prosessen er en naturlig del av bankens risikostyringsprosess. Banksjef og økonomisjef gjennomfører de relevante vurderinger og beregninger og legger dette frem for styret. En slik gjennomgang skal gjennomføres regelmessig og minst årlig. Prosessen skal være gjenstand for uavhengig vurdering minst årlig og bankens bruker ekstern revisor i kvalitetssikringen av arbeidet.

Bankens interne kapitalbehovsvurdering innebærer en analyse og beregning av kapitalbehov for følgende risikoeer:

- Kredittrisiko
- Konsentrasjonsrisiko
- Likviditetsrisiko
- Operasjonell risiko
- Markedsrisiko
- Omdømmerisiko
- Eiendomsrisiko
- Forretningsmessigrisiko
- Strategisk risiko

Beregning av kapitalbehov for enkeltrisikoeer gjøres ved hjelp av ulike metoder.

Banken stresstester effekten på kapitaldekningen av et alvorlig økonomisk tilbakeslag/nedgangskonjunktur. I tillegg gjennomfører banken en «omvendt» stresstest. I en slik stresstest bestemmer banken først hvilken kapitaldekning som er så lav at banken risikerer å bli satt under administrasjon og/eller overtatt. Deretter simulerer banken med forskjellige kombinasjoner av parameterverdier som i sum gir det resultatet man har bestemt. Hensikten med en slik omvendt stresstest er å gi banken ytterligere kunnskap om hvor mye som skal til før bankens kapitaldekning faller under et kritisk nivå.

7.2 Styring og kontroll av enkeltrisikoar

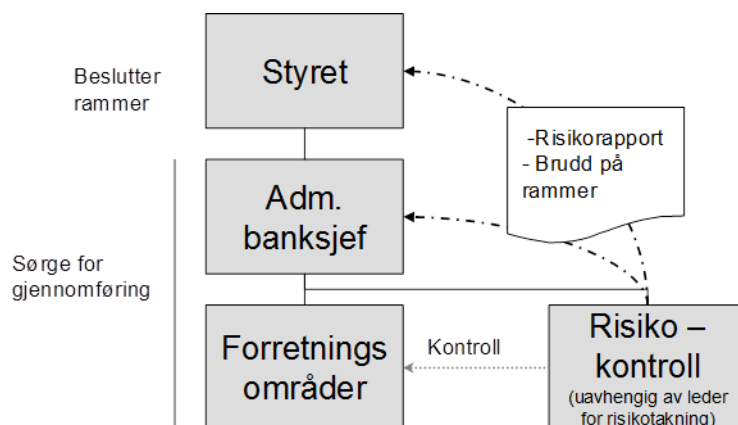
God risikostyring er en viktig forutsetning for at bankens skal nå sine mål. Risikostyring er derfor sentralt i den daglige driften og i styrets arbeid.

Styret skal sikre at banken har en forsvarlig risikostyring, herunder god internkontroll for banken som helhet og de enkelte vesentlige forretningsområder. I dette ligger også beslutning om bankens risikoprofil og risikotoleranse for de ulike risikotypene. Styret skal motta periodisk rapportering fra administrasjonen om forhold relatert til bankens finansielle stilling, samt utvikling og status i bankens risikoeksponering.

Administrerende banksjef har en utøvende rolle, og sørger for etterlevelse av de beslutninger styret har fattet.

Risk Manager kontrollerer etterlevelsen av styrets beslutninger og utarbeider rapporter til adm. banksjef og styret.

Rollefordelingen er illustrert i figuren nedenfor.

Policy for virksomhets – og risikostyringen gir en overordnet beskrivelse av virksomhetsstyringen, herunder risikostyringen i banken. Dokumentet er forankret og vedtatt av bankens styre, og skal også ses i sammenheng med bankens strategi og vedtekter.

I tillegg til policy for virksomhets – og risikostyring har banken egne policydokumenter for de viktigste risikoområder. Dette gjelder bankens kreditt, marked – og likviditetsrisiko. Operasjonell risiko er beskrevet i et eget policydokument, som også må ses i sammenheng med de øvrige risikotyper. Banken har ikke etablert egne policydokumenter for risiko knyttet til strategiske beslutninger, forretningsmessige forhold og bankens omdømme. Disse risikoene er likevel hensyntatt ved vurdering av bankens kapitalbehov i ICAAP-prosessen.

Kredittrisiko

Kredittrisiko er risiko for tap knyttet til at kunder eller andre motparter ikke kan gjøre opp for seg til avtalt tid og i henhold til skrevne avtaler, og at sikkerheter banken besitter ikke dekker utestående krav ved en realisasjon.

Tysnes Sparebank sin styring av kredittrisiko tar utgangspunkt i policy for kredittrisiko. Risikoen styres i tillegg gjennom etablerte rutiner og retningslinjer. Banken har etablert en moderat risikobasert fullmaktstruktur ved innvilgelse av lån og kreditter på personnivå. I tillegg er det etablert et kredittutvalg der en beslutning er gyldig når banksjef eller økonomisjef innvilger i lag med et medlem. På personmarkedet skal alle avvik fra Finanstilsynets retningslinjer for forsvarlig utlånspraksis godkjennes i kredittutvalet. Avvik rapporteres i aggregert form til styret hvert kvartal.

Styret har satt et mål om lav/moderat risiko i utlåns – og kredittporteføljen. Banken har etablert rammer som er knyttet opp til vedtatt risikotoleranse. Rammeverk for kredittrisiko overvåkes månedlig og utviklingen rapporteres kvartalsvis til styret i egen risikorapport. Banken er i gang med implementering av nytt risikoklassifiseringssystem og rammer må tilpasses nytt system når det er endelig på plass. Dette forventes å være implementert i løpet av 1. kvartal 2015.

Alle engasjement blir gjennomgått kvartalsvis for å vurdere om det er nødvendig med nedskrivning for verdifall. Slik nedskrivning blir resultatført som tap.

Konsentrasjonsrisiko

Konsentrasjonsrisiko er risiko for tap utover «normal» kredittrisiko som skyldes konsentrasjon på bransje, størrelse og geografi. I tilfeller hvor det avdekkes konsentrasjonsrisiko kommer denne i tillegg til risiko beregnet i den ordinære kredittrisikoberegningen.

Banken har få store engasjement og styret har fastsatt retningslinjer med rammer som ligger under Finanstilsynets krav. Slike engasjement blir rapportert til styret kvartalsvis. Næringsengasjement utgjør ca 15% av bankens utlånsportefølje og porteføljen er ikke tungt eksponert i noen enkeltbransje. Vekst strategien innen bedriftsmarkedet er at nye kunder skal være i Tysnes kommune og omkringliggende kommuner. Dette er kjente markeder som ikke endrer risikobildet vesentlig.

Når det gjelder privatmarkedet har innbyggere på Tysnes store arbeidsmarkeder både i sør og nord med gode kommunikasjonsmuligheter for pendling. Dette gjør at kundene ikke er så sårbare for å miste inntekt dersom lokale arbeidsplasser skulle forsvinne. Relativt mange Sunnhordlendinger har arbeid tilknyttet oljenæringen. Det forventes lavere oljeinvesteringer det førstkommende året og dette kan gi noe utslag i oppsigelser/permisjoner.

Banken vil sitte igjen med konsentrasjonsrisiko i form av geografisk konsentrasjon, dvs risiko som følge av begrenset geografisk spredning i porteføljen. Tysnes Sparebank skal være en lokal sparebank for

Sunnhordlandsområdet og kredittgivingen er basert på «kirketårnprinsippet» hvor god kjennskap til kunden står sentralt.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at en bank ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og/eller finansiere økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige ekstrakostnader i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering.

Bankens likviditetsrisiko styres ihht Policy for likviditetsrisiko og tilhørende rammeverk. Risikoen er i hovedsak forholdet mellom langsiktige utlån og kortsiktige innskudd. Banken har interne retningslinjer for likviditetsstyring og god oversikt over daglig drift. Ettersom banken er avhengig av tillit fra våre innskytere, er det, slik styret ser det, viktig å ha en lav/moderat likviditetsrisiko. Styret har stor fokus på å følge opp likviditetsrisikoen i forhold til de retningslinjer som er fastlagt. Rammeverk for likviditetsrisiko overvåkes månedlig og utviklingen rapporteres kvartalsvis til styret i egen risikorapport.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risiko for tap som skyldes utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser, svikt hos menneske og i system eller eksterne hendelser.

Bankens operasjonelle risiko styres ihht Policy for operasjonell risiko og tilhørende rammeverk. Risikoen blir fulgt opp av interne kontrolltiltak, systemrapporter og revisjonshandlinger. Risikostyringen skal til en hver tid være tilpasset bankens valgte ambisjonsnivå. Rammeverk for operasjonell risiko overvåkes månedlig og utviklingen rapporteres kvartalsvis til styret i egen risikorapport.

Markedsrisiko

Markedsrisiko er risiko for tap i markedsverdier knyttet til portefølje av finansielle instrumenter som følge av endringer i aksjekurser, valutakurser, renter og råvarepriser.

Markedsrisiko styres ihht bankens Policy for markedsrisiko og tilhørende rammeverk. Banken skal til en hver tid ha en lav markedsrisiko, da eksponering mot markedsrisiko ikke er et kjerneområde for banken. Banken tar ikke aktivt posisjoner og markedsrisiko oppstår som følge av bankens inn- og utlånsaktivitet og bankens behov for likviditetsforvaltning i rentebærende papirer.

Banken har begrenset kompetanse og ressurser innenfor dette området. Det er derfor Eika Kapitalforvaltning AS som foretar plasseringer av overskuddslikviditet innenfor bankens vedtatte policyer. Vi har tett dialog med forvalter og kvalitetsikrer at de er innenfor vedtatte rammer. Bankens forvaltningsportefølje er liten. I tillegg plasseres overskuddslikviditet i Norges Bank.

Øvrige risikoer

I tillegg til de risikoene som er beskrevet ovenfor er banken eksponert mot følgende risikoer:

- *Omdømmerisiko er risiko for svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet, dvs. hos kunder, motparter, eiere og myndigheter. Omdømmerisiko kan knyttes til egen virksomhet, til Eika alliansen og finansbransjen generelt.*
- *Strategisk risiko er risiko for uventet tap eller sviktende inntjening i forhold til prognoser knyttet til vekstambisjoner, inntreden i nye markeder eller oppkjøp.*
- *Forretningsrisiko er risikoen for fall i forventede inntekter (budsjett og prognoser) fra ulike forretnings- eller produktsegment.*
- *Eiendomsrisiko er risiko for uventet verdifall på institusjonens eiendommer eller portefølje av eiendomsinvesteringer. Eiendomsprisorisiko knyttet til utlån til eiendomssektoren eller eiendeler som sikkerhet blir dekket under kredittrisiko og konsentrasjonsrisiko.*